

Několik základních pokynů k udělování svátostí a svátostin osobám, které nejsou v plném společenství s katolickou církví

Základní zásady

1. V mimořádných situacích, kdy věřící nemají možnost přijímat svátosti nebo svátostiny od svého duchovního, mohou katoličtí udělovatelé zprostředkovat některé náboženské úkony nekatolíkům, zvláště pravoslavným, aby tito nezůstávali ochuzeni o svátostný život. Co se týče pravoslavných, rozhodující je to, že zde zůstala apoštolská posloupnost a tím také chápání a platnost svátostí.
2. Přijímání svátostí v jiné církvi nezpůsobuje změnu ritu nebo příslušnosti k církvi a je třeba se vyvarovat nebezpečí proselytizmu.

Udělování svátostí věřícím východních církví (např. pravoslavným)

3. Svátost smíření, Eucharistie, Pomazání nemocných

Na základě kán. 844 § 3 CIC katoličtí udělovatelé udělují svátost smíření, eucharistie a pomazání nemocných členům východních církví, kteří nemají plnou jednotu s katolickou církví, pokud tito věřící o tyto svátosti prosí a jsou k nim disponování.

Prakticky:

Podmínkou k udělení těchto tří svátostí je tedy prosba a disponovanost přijímajícího a nedostupnost pravoslavného udělovatele.

Není dovolená koncelebrace s pravoslavnými kněžími.

4. Křest

Podle kán. 868 §3 CIC (novela MP De concordia inter Codices) a kán. 681 §5 CCEO smí katolický udělovatel pokřtít dítě nekatolických křesťanů, pokud o to prosí rodiče, nebo alespoň jeden z nich, nebo zákonný zástupce a jestli existuje fyzická nebo morální nedostupnost vlastního udělovatele.

Příslušnost takto pokřtěného dítěte k církvi je dána kán. 111 novelizovaným MP De Concordia inter Codices a CCEO takto:

Pokud je jeden z rodičů členem kterékoli katolické církve *sui iuris* (východní nebo západní), i pouze matka, dítě je připsáno do katolické církve *sui iuris* tohoto katolického rodiče.

Jsou-li oba rodiče členy východní nekatolické církve, dítě je křtem připsáno do církve otce, nebo, je-li to dítě svobodné matky (nemá uvedeného otce), do církve matky.

Kdyby rodiče byli nepokřtění, ale kmotři by byli z pravoslavné nekatolické církve, pak je připsáno do církve kmotra, a pokud není kmotr, pak kmotry.

Prakticky:

Každý takový křest se zapíše do křestní matriky farnosti udělení křtu s výslovným uvedením, do které církve bylo dítě křtem začleněno.

Písemná žádost nekatolických rodičů o křest dítěte katolickým udělovatelem se uchová v archivu.

5. Manželství dvou pravoslavných

Podle kán. 1116 CIC pokud není poblíž osoba oprávněná asistovat církevnímu sňatku, mohou snoubenci v nebezpečí smrti uzavřít sňatek pouze v přítomnosti svědků. Mimo nebezpečí smrti – v případě, že se předpokládá, že situace nemožnosti vlastního udělovatele bude trvat více než měsíc.

Podle kán. 833 CCEO může ordinář místa (platí to i pro latinského ordináře) udělit kterémukoli katolickému knězi dovolení asistovat při církevním sňatku členů východních církví, kteří nejsou v plné jednotě s katolickou církví a nemohou se obrátit na svého kněze bez vážných překážek, když sami o sňatek žádají a nejsou překážky platného a dovoleného slavení manželství.

Kněz před asistováním manželství, je-li to možné, o věci informuje kompetentní autoritu těchto křesťanů. V každém případě ji informuje po uzavření manželství.

Oddávající kněz je povinen zajistit, aby manželství bylo platné pro východní nekatolíky, tedy že bude dodrženo požehnání a snoubencům v uzavření manželství nebrání překážka stanovená právem jejich církve.

Uzavření sňatku se zaznamená do oddací matriky farnosti oddavek s výslovným uvedením vyznání manželů a dovolení ordináře asistovat sňatku.

Prakticky:

Když se na Vás obrátí dva východní nekatolíci se žádostí o sňatek, obrátíte se na ordináře s uvedením církevní příslušnosti obou snoubenců. S dovolením k asistenci sňatku obdržíte pokyny jak postupovat. Oddávající je povinen zajistit, aby sňatek byl i z pohledu východních nekatolíků platný. Kromě požehnání kněze nebo biskupa (asistovat sňatku nemůže jáhen), je také nutno ověřit, zda mezi snoubenci není překážka podle jejich práva (např. duchovní

příbuzenství vzniklé z toho, že jeden ze snoubenců je kmotrem druhého aj.). Protože je tyto věci potřeba vyřešit, je nutno žádat ordináře o dovození ihned po přijetí žádosti o sňatek, ne až v posledním týdnu před svatbou.

Udělování svátostí jiným křesťanům (např. protestantům)

6. Některé církve a církevní společenství nejsou v otázce svátostí ve stejné situaci jako východní církve. Může se však stát, že věřící, který patří do takového společenství, žádá katolického udělovatele o svátost smíření, eucharistie nebo pomazání nemocných. Na základě kán. 844 je to možné v nebezpečí smrti nebo naléhavé potřeby. V těchto situacích katoličtí udělovatelé udělují zmíněné svátosti také jiným křesťanům, kteří nejsou v plné jednotě s katolickou církví, kteří nemohou přijmout tyto svátosti od svých duchovních a z vlastní vůle prosí o tyto svátosti, pokud vzhledem k těmto svátostem vyjadřují katolickou víru a jsou k těmto svátostem disponováni.

Podmínky k udělení těchto svátostí:

- a) Prosba kandidáta a jeho připravenost (dispozice)
- b) Situace smrtelného nebezpečí nebo jiná naléhavá potřeba, kterou uzná diecézní biskup za rozhodující
- c) Nemožnost přijetí svátosti od duchovního své církve
- d) Vyjádření katolické víry ohledně žádané svátosti (v případě zpovědi víra v odpuštění hříchů, u eucharistie – reálná přítomnost Krista, u pomazání nemocných – zvláštní milost, ve všech případech také nutnost a potřeba služebního kněžství při vysluhování těchto svátostí).

Prakticky:

V našich podmínkách kromě nebezpečí smrti se před udělováním těchto svátostí západním nekatolíkům žádá dovození ordináře, v němž se uvedou důvody žádosti a osvědčení duchovního správce o katolické víře žadatele ohledně těchto svátostí.

Jiné bohoslužebné úkony – týká se všech pokřtěných nekatolíků

7. Svátostiny – žehnání

Podle kán. 1170 žehnání, které má být udělováno především katolíkům, se může udělovat také katechumenům a nekatolíkům, kteří nejsou stíženi církevním trestem.

8. Pohřeb

Podle kán. 1183 pokřtěným patřícím do nekatolické církve je možno vypravit církevní pohřeb, pokud se nepředpokládá rozpor s vůlí zemřelého, není přítomen nekatolický asistující, a ordinář místa s tím souhlasí.

Podmínky pohřbu:

- a) Prosbá osob, které organizují pohřeb*
- b) Nepřítomnost nekatolického duchovního*
- c) Jistota, že zemřelý nebyl proti církevnímu pohřbu*
- d) Souhlas ordináře místa*

9. Zpřístupnění kostela, kaple, hřbitova nebo církevní budovy

Podle kán. 670 CIC pokud nekatolíčtí křesťané nemají místo, kde by mohli důstojně vykonávat bohopoctu, místní biskup může dovolit užívání katolické budovy, hřbitova nebo kostela, a také pokud kněží, jiní vysluhovatelé nebo společenství, která nejsou v plném společenství s katolickou církví nemají místo ani liturgické předměty nezbytné k bohoslužbě, diecézní biskup může dovolit používání katolického chrámu a také předmětů potřebných k bohoslužbě.

Zdroje:

Kodex kanonického práva CIC, 1983

Kodex kánonů východních církví CCEO, 1990

Direktář k provádění ekumenických principů a norem, Papežská rada pro jednotu křesťanů, 1993

Společenství ve svátostech s křesťany jiných církví, ČBK 2002

Pro memoria, Polská biskupská konference, 8. března 2022

Připravili: P. ICDr. Libor Botek a P. Mgr. Jan Czudek, Th.D.